

**PEQOUSERLUTTULIORTARNEQ
TAASSUMALU
PINAVEERSAARTINNERA**

TRANSPARENCY INTERNATIONAL GREENLAND

INUIT PISINNAATITAAFFIINUT KALAALLIT NUNAATA SIUNNERSUISOQATIGIIVI

STOP

ILINNIARTITSISUNUT ILITSERSUUT

SIULEQUTSIUSSAQ

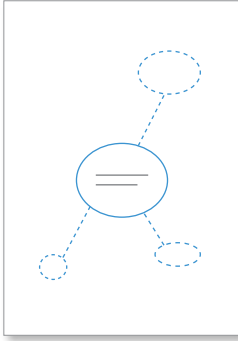
Atuartitsinermi atortussat peqquserluttuliortarnermut tunngasut Transparency International Greenlandip (TIG) aamma Inuit Pisinnaatitaaffinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi (GRM)-ip akornanni suleqatigiinnermi ineriartortinneqarlutik suliarineqarput. Atortussat siunertaraat Nunatsinni meeqqat inuusuttullu peqquserluttuliortarnerup suuneranut ilisimasaqalernissaat, inuiaqatigiinnilu taamaasiortarnerup qanoq kingunerlutsitsisinnaaneranut paasinninnerulernissamut tapiusussatut.

Atortussat ilagaat ilinniartitsisumut ilitsersuut, tassani peqquserluttuliornermut akiuiniarnermut tunngasut atuartitsinermi atorneqarsinnaasut piviusut naqinneqarsinnaasullu nassarineqarsinnaapput, soorluttaaq suliassiissutigineqarsinnaasut, atuagassat, nalilersuinermi suliassiissutit il.il, tamakku tamarmik elektroniskiupput, naqeriaannaallutik atoriaannaallutillu. Atortussat meeqqat atuarfianni atuartunut annernut piukkusagaapput, taamattaarlu inuusuttuaqqanut ilinniarfinni ilinniarunit atorluarneqarsinnaallutik, tassa fagini inuiaqatigiilerinernik sammisaqartuni ajornartorsiutinulluunniit sammisaqartuni atorneqarluarsinnaallutik.

ATORTUSSAT IMARISAANNUT PAASISSUTISSIINEQ

Atortussat tassaapput piviusuneersut, taakkulu assigiinngitsunik inissittarnerisigut atorneqarsinnaasunngorlugit sanaajupput, tassa atuartut ilinniartitsisullu atorfissaqartitsinerat pisariaqartitsinerallu naapertorlugit atorneqarsinnaallutik. Atuartitsinermi atorneqarsinnaasut assigiinngitsut makku suliarineqarput:

- ***Aallartinnisarnermi/paaseqqaagassat:*** Isummersoqatigiinneq Brainstorm
- ***Paasisitsitsiineq allaaserisamillu suliaqarneq:*** Atuagassaq ”Peqquserluttuliorneq peqquserluttuliornerullu oqaluttuassartaa”. Filmit allatallu toqqarneqarsimasut takukkit Atuagaaqqamilu Suliassartalimmi suliaqararinnit suliaqararinnit
- ***Taaguutinik ilinniarneq:*** Flashkortit
- ***Pilersaarummut tunngasumik namminersorluni suliaqarneq:*** Projekti/ suliamik saqqummiussassamik suliaqarneq/saqqummiineq
- ***Ilisimasanik misilitsinneq***
- ***Memrise***

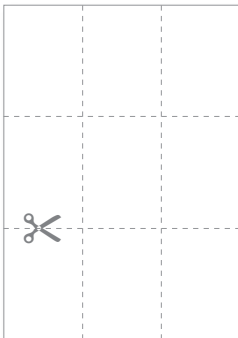

Peqquserluttuliornermut tunngasut aallartillugit atuartut taak-kununnga tunngasunik ilisimasaat aallartissutigissallugit pitsa-nerpaajussaaq taamaasillusilu isummersoqatigiinneq, **brainstorm** ingerlallugu. Taamaattumik brainstorm arkimik taasaq suliarineqar-simavoq, taannalu tunngavigalugu ilinniartitsisoq atuartullu allat-tarfissuaq atorlugu, gruppikkaarlusi ataasiakkaarlusiluunniit suliaq aallartissinnaavarsi.

Suliaq taassuma siunertaraa atuartut paasisaqarnerulerusullutik paasisassarsiorusulernerat, suullu tassunga tunngasut ilisimareerner-lugit imaluunniit ilisimanginnerlugit eqqarsaatersorfgissagaat

Taassuma tullerisinnaavaa pineqartoq pillugu atuarluni paasisas-sarsiorneq aammalu apeqqutinik misissuineq. Tamannattaq ataatsimoorluni, gruppikkaarluni ataasiakkaarluniluunniit ingerlan-neqarsinnaavoq.

Taamatut sulinerup siunertaraa pineqartumut paasisaqarluarnissaq pineqartumullu tunngasunik nammineerluni ilisimasanik ujarlersin-naaneq.

Flashkortit/nallukattat peqquserluttuliortarneq pillugu taaguutini taakkulu qanoq paasisariaqarnerinik ilinniutit atorineqarsinnaap-pat. Taaguutit pingaarnerit qinerneqarsimapput, taakkulu pinnguaa-tit ilinniutit atorlugit suliarineqarsinnaallutillu suliasat assigiin-ngitsut suliarinerisigut paasineqarlutillu sungiusarneqarsinnaapput. Atuartut allangorartumik sulisinneqarsinnaapput, kisimiillutik (namminersorlutik), gruppikkaarlutilluunniit, klassip iluani repeterii-sinnaapput, ilinniartitsisup qanoq ilikkarnartumik perorsaanerullu iluani nammineq suna toqqarsimaneraa kisimi apeqqutaaginnarpoq.

Taamatut sulinerup siunertaraa peqquserluttuliornermi oqaatsit atorineqartartut ilisimalernissaat.

Maanna atuartut peqquserluttuliortarneq pillugu paasinnittaaseqalereerput, **suliassamullu tunngasumik** namminersiorlutik sulisineqarsinnaalissapput, tassa soorlu suliamik namminersuutimik suliaqarnermikkut, kisimiillutik imaluunniit gruppikkaarlutik. Suliaq filmiusinnaavoq, allaaserisaq, plakati takussutissiaq allaluunniit, suliaq klassimi saqqummiunneqassaaq.

Suliniutip siunertaraa atuartup paasisani atorsinnaalissagai ingerlateqqillugillu.

Naggataagut suliami ineriartortinneqarsimasumi atuartut peqquserluttuliornermut tunngasut **paasisatik misilittaaffigisinnaavaat**, taakku tassaapput assersuutit piviusulikkersaarutit.

Suliap taassuma siunertaraa peqquserluttuliornermut tunngasunik suliaqarnerup naammassinera, uteqqiineq paasisanillu nalilersuineq.

Memrise-rneq sammisap uuma atuartitsissutiginera tamaat atornerqarsinnaavoq. Taanna atuartunut qarasaasiaaraatilinnut imaluunniit computerimik atugasalinnut naatsorsuussaavoq. Atuartut taakku ataasiakkaarlutik akisussaaffigivaat Internettikkut ujarlerlutik atuaqatigiit qulequttamik matumangga sammisaqarneranut atortussanik tulluurtunik nassaarniassallutik.

Memrise-rnerup siunertaraa sammisaq ilikkagaqarfiginiarlugu aallsilluarnissaq, qarasaasiaq iluaqutigalugu assinik, nipinik allatanillu atuinikkut.

Naggataagut oqaatigiumasat

Ilinniartitsisut kajumissaarusuppavut piareersarnerminni klassit suut pineqarnersut, atuartut ukiui kikkullu atuartut pineqarnersut eqqarsaatigeqqartaqqullugit. Atuartitsissutimmi suliarinerini peqquserluttuliorneq pillugu suleriaatsit assigiinngitsut klassini, eqimattani namminersorlutilluunniit suliniartunut tunnganersut eqqarsaatersorfigineqareermata, soorlulusooq ilai aamma qarsutiinnarneqarsinnaasut.

Ini atuartitsivik **SmartBoardeqarpat** taava ilinniartitsisup atortut elektroniskiusut TIGip nittartagaaniit ammariaannaavai misissorlugillu, atortorissaarutittaaq atorlugit internettikkut paasisutissanik ujaasisoqarsinnaavoq, filmertitsisoqarsinnaalluni Memrisemulluunniit tunngasut sungiusagassat sungiusarneqarsinnaallutik suliarineqarsinnaallutillu.

ISUMASSARSIORNEQ PAASISASSANILLU UJAASINQ

Radio, TV internettilu

LINK	AQQA, TAAGUUTAA	OQAASEQ QINIGASSAQ
Dr.dk	"Hjerne-kassen på P1: Korruption"	Radiukkut aallakaatitasiaq, silarsuarmi peqquserluttuliorneq
Dr.dk	"Massive protester i Brasilien: Vi er trætte af korruption"	Video
Jm.schultzboghandel.dk	Undgå korruption	Atuagaaraq, Peqquserluttuliornermut akiuiniarneq, Inatsiseqarnermut ministeriaqarfimmiit
Viden.jp.dk	Afrikas mørke hemmeligheder	Atuartitsineq, Kakaoindustrien, Elfenbenskysten
Emu.dk	OL 2014 i Sochi - inspiration til undervisningen	Timersorneq, Rusland, peqquserluttuliorneq
Information.dk	Gaver forpligter , Brasilianere kræver Dilma dømt for korruption , Finansministeren fra Chicago vil til kamp mod Ukraines korruption , Kan Kina fungere uden korruption?	Avisini allaasersat nunarsuarmi peqquserluttuliornerit
Puzzlemaker.discoveryeducation.com Puzzle-maker.com	Instant online Puzzle-Maker	Namineerluni krydsogtværsiliornermut suliašanuulluunniit allanut atortussa
www.politiken.dk www.dr.dk	Korruption i FIFA	Timersorneq, isikkamik arsaannermit peqquserluttuliornerit

Filmi - Dfi.dk - filminik ujarlerfusinnaasoq, 82-it nanineqarput, nammineerlutit ujaasisinnaavutit

AQQA - TAAGUUTAA	UKIUT KILLIGITAT	OQAASEQ QINIGASSAQ
Sharkys team (1981)	Allassimangilaq	Filmi, USA, politiit, peqquserluttuliorneq
The act of killing (2012)	15	Piviusulersaarut, Indonesien, inuiannik nu- ngusaaneq
Tyveriet af Afrika (2012)	Allassimangilaq	Piviusulersaarut, Zambia, akileraarutissanik peqquserluttuliorneq
Gulabi-banden (2013)	11	Piviusulersaarut, India, nakuuserneq suaas- sutsimut tunngasoq, kastini naqisimanninneq
Manden uden nåde (1985)	Allassimangilaq	Filmi pissanganartuliaq, Japan, politiit
Storsvindleren (1992)	Allassimangilaq	Filmi , USA, politikikkut peqquserluttuliorneq
Egypten under lup (2007)	11	Filmi, Egypten, inuinnaat sunniiniarlutik suliniarnerat, arnat, demokrati
The last boy scout (1991)	16	Filmi, USA, timersorneq, Football, matchfixing

Nittartakkat linksillu

Transparency International www.transparency.org

Transparency International Danmark www.transparency.dk

Transparency International Greenland www.transparency.gl

FN-ip peqquserlunneq ingalassimaniarlugu
isumaqatigiissutaa www.eur-lex.europa.eu

Peqquserlunneq ingalassimaniarlugu atuagaq
najoqqutassaq www.transparency.gl

FLASHKORT

Begrebi

Nassuiaat

Assersuut

Flashkortit atornissaannut ilitsersuut

Periarfissaq 1:

Atuartut marlukkaarlutit imlt. eqimattakkaarlutik pinnguassapput. Holdip ataatsip apeqqutit apeqqutigisassavai, holdillu aappaata apeqqutit akisassavai. Ajunngitsumik akigaangamik korti pisassavaat. Kortit nunguppata holdit paarlaatissapput.

Periarfissaq 2:

Atuartut kortit mumittakkatut pinnguarissavaat. Paarlakaajaalluni kortit sisamat muminneqartassapput, kortit marluk assigiippata taava pinnattaarineqartassapput. Kortinik amerlanernik pinnanngit ajugaassaaq.

Periarfissaq 3:

Atuartut kortit nallukattatut pinnguarissavaat. Atuartut eqimattakkaarlutik (2-4) pinnguassapput. Piviusumik korti ataaseq pingasunngorlugu kipineqassaaq. Pingasut taakku immikkoortut 1-2-mullu (1. begrebi nassuiaallu, 2. begrebi assersuullu) ataqatigiinneqassapput/ataqatigiissarineqassapput. Kortit sinneri ataatsimut ilineqassapput, korti annaagaanni taava nutaamik tiguisoqartassaaq. Taava maanna kortit imminnut tulluartut/naleqquttut tiguniar-neqassapput, tassa apeqqutit akissutaallu imminnut naleqquttut tiguniar-neqassallutik, taamaasillutik pisat pineqartassammata. Amerlanernik pisoq ajugaassaaq

Flashkortini suliassat

Mix and match - Suut imminnut tulluarpat? (apeqqutit akissutillu imminnut akulerunneqassapput)

Flashkortit allagartartai imminnut akulerulluariarlugit suliassaq una suliarineqassaaq:

1. begrebi nassuiaallu
2. begrebi assersuullu

Imaappoq: suliassat mix and matchimeersut marluk assigiinngitsut suliarineqassapput.

INERNERINIK NALUNAARSUUT FLASHKORT-IMUT

BEGREBI

NASSUIAAT

ASSERSUUT

Pinerluttuliorneq suua?

Pinerluttuliorneq tassaavoq piginaanerit atornerlukkukku, tassa nammineq iluaqutissat kisiat anguniarlugu / eqqarsaatigalugu.

Atuarfimmi elevrãdit kommunimiit 15.000 koruuninnassimapput. Aningaasat atuartunut tamanut iluaqutaasussatut atorneqassapput. Elevrãdip aningaasat elevrãdimi ilaasortat jakkisaannut aamma elevrãdimi ilaasortaannaat fiisternissaannut atorsimavaat.

Illersoqqulluni aningaa-sanik tunisineq suua?

Illersoqqulluni aningaa-sanik tunisineq tassaavoq sioorasaarneqartutut misigisimaguit ersiunnaarnissallu anguniarlugu akiliisariaqaruit, naak taamaaliortussaannikkaluarlutit.

Angajulliunerusuni atuartut ilaat 50 kruuninik tunivat, taassumalu isumagaa nukappiaqqanit peqqarniittunit sanilissinni klasseqartunit qinngasaarneqanginnissat.

Aningaasanik neqitaqarluni aqilisaaneq akiliillunilu peqquserlutsitsinerit suuppat?

Annertuumik tunissuteqaruit imlt. aningaasanik tunissuteqaruit, naak akeqanngitsumik pisinnaagaluarlugu/-lugit.

Atuarfimmi fiisternermit iserusukkaluarputit, kisianni isaariami tunuleriisaartut amerlaqaat. Atuaqatit isaariap eqqaani issiavoq, iserniartut ilumut atuarfimmi atuartuunersut nakkutigalugu. Neriorsorpat filmertarfimmut billetsimik tuniniarlugu tunuleriisaartut qaangiinnarlugit isertippatit.

Soqutigisanik aporaatsitsineq?

Inuttut atukkatit soqutigisatillu salliullugit iliuseqaruit, taamaasillutillu tamat imlt. suliffeqarfivit sulialluunniit pineqartup iluaqutissaralui tunulliukkukit.

Skolebestyrelse anitsiarfimmi pinngu-artarfimmut arsanik nutaanik pisisanngorpoq. Siulittaasup timersuutininu uertarfiutillip pisiniaarfutimini pisiarai, naak allanit tassani akisunerugaluartut.

Tunissutit aamma aliikusersuinerit suuppat?

Illit allalluunniit angalanissaq tunissutilluunniit suliamut attuumassutilik pinnattaarigussiuk, taamaasillusilu aalajangiinissamut sunneeqataallusi.

Atuarfik nutaanik tabletsinik pisaartusanngorpoq, elevrãdi firmamit sumit pisiarineqarnissaannut qinerseqataasinnaavoq. Suliffeqarfimmit ataatsimit atuartut sinniisoqarfiannut ilaasortat tamarmik immikkut mobiltelefonimik tunissutisipput.

BEGREBI**NASSUIAAT****ASSERSUUT**

Pinngitsaaliilluni akiliisitsineq suua?

Inuit ilaat aalajangersimasumik oqaqquneqarunik imlt. iliuuseqarunik / liiuuseqanngikkunik, taamaasiornermikkullu inuit ilaasa soqutigisaannut iluaqutissamik iliuuseqarlutik.

Elevrãdimi ilaasortat nukarlersaat pinngitsaalisaailluni elevrãdip siulittaasuata siunnersuutaanut akuersaarluni taasitinneqarpoq. Anitsiarfissuarmi siulittaasup taanna elevrãdini nukarlersaq oqarfigisimavaa akuersaarlutik taasinningsut tulliani elevrãdi fiistertisilerpat ilaasinnaanningsut.

Pinerlunnikkut aningaasarsianik malun- narunnaarsaneq suua?

Soorlu inatsisit malinnagit akuerisamik pinnan- neq /pisineq taavalu akuerisatut ilusilerlugu tunisineq.

Angut inuusuttoq hasheerniarpoq. Aningaasat isertut qamuterallannik pisiniutigai.

Iluqaqtissiuinissaq siunertaralugu tunisutit suusinnaappat?

Siunertamut suliamulluunnit aningaasaliisoqartillugu arajut- sinaveersaartariaqarpoq, aningaasaliissuteqarneq suliamik aalajangersimasumik, tunisisup soqutigisaanik, siuarsaaniarluni pisimansoq.

Atuarfik nutaanik issakatsiaarfinnik pisaartariaqaleraluarpoq, kisianni akissaqanngilaq. Firmat tunissuteqaqquneqarput. Illoqarfimmi eqqiaasut/ asaasut issakatsiaarfimmik rutchebani- millu tunisippat. Asaasut taakku atuarfimmi eqqiaasarneq erninnaq nutaamik isumaqatigininniaqataaf- figisussaavaat.

Nepotisme suua?

Ikinngutinik ilaqtanilluunniit sulifimmut salliutillugit sulisunngortit- sineq, aali suliasamat tassunga allat piukkunnaateqarnerugaluartut.

Atuarfiup pisortaata illuni atuarfimmi atorfinitsippaa, naak qinnuteqartut allat piukkunnaateqarnerugaluartut.

Whistleblower suua?

Allat pissusissarinngisaminnik iliortillugit oqaluttuartoq/ tusarlii- soq, soorlu imminermi qaffasin- nerusut / qullersat.

Atuarfiup pisortaata atuarfiup biilii weekendini atortarpai ilaqtaminullu atukkiuttarlugit. Pedelip tamanna KNR-imut oqaluttuaraa, oqaluttuartoq tassaalerpoq "whistleblower"-i.

Isertuannigissuseq aamma ersittumik pissusilersorneq, trans- parens suua?

Aalajangererit pingaarutillit toqqorterneqanngillat isertuun- neqaratillu, soorlu ammasumik tullu- artumillu/ naapertuutumillu pissusilersornikkut.

Ilinniartitsisoq atuarfimmut ilinniartitsisunngorniarlu-ni qinnuteqarpoq, kisianni ilinniartitsisunngorniarluni soraarummeersimannigilaq. Pappi- aqqat takussutissat nassiusimavai, kisianni sulii naammasinnginnini paasitinnigilaa. "Ilinniartitsisoq" ilinniartitsisutut akissaatilerlugu ilinniartitsisunngortinneqarpoq, tassa ammasumik pissusilersorsimannigin- nera paasineqanngimmat.

**PEQQUSERLUTTULIORTARNEQ TAASSUMALU PINAVEERSAARTINNERA,
ILINNIARTITSISUNUT ILITSERSUUT**

© Transparency International Greenland

Atuakkiortut: Merete Smith-Sivertsen og Jimmy Hymøller

Naqiterisitsisarfimmi aaqqissuisoq: Bodil Karlshøj Poulsen og Ebbe Mortensen

Nutserisoq: Nanna Knudsen

Iliqqarneqarnera: m.m grafisk, www.mmgrafisk.dk

Nuutsillugulu naqiterneqarnera: LaserTryk A/S, Århus

Ilusaa siulleq, naqiternera siulleq

© Dacapo Publishing, Nuuk 2016

ISBN 978-87-92170-47-7

Transparency International Greenland: info@transparency.gl

Aningaasaleeqataasut: Grønlands Selvstyre, Tips og Lottomidlerne

9 788792 170477